

САНА ОЛОХ

ЧУРАПЧЫ
УЛУУБУН
ХАБЫАТА

ХАБЫАТ
1931 СЫЛ АЛТЫННЫ
15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

№ 122 (7763) ★ 1994 сыл алтынны 18 күнэ, Олтуорунууны ★ Сыавата — 146 солк. 15 харчы

Улууспутугар бу күннэргэ

ХОТОН МУНГУНАН
СҮӨБҮ

Хайахсыт нэһилиэтин бааһынай хаһаайыстыбалара кыстыкка тэринэн киириилэрэ бу иһиннээри сымлартан балачча атыл-наах. Ол курдук, Үгүөлэ, Дьөгүдэй кыстык фермаларга буолбанна, бааһынай хаһаайыстыбалара ба-баларын уһаайбаларыгар саага хотоннору оҥостон, уруккулларын кээтээн сүө-хүлэрин-астарын тутуох-тара, Сыччах, Кэтиг Күөл диэн кыстык ферма хотонугар соҕотох бааһынай хаһаайыстыбата кыстык-та атаарыа.

БУРДУГУ
ИЛЭРИТТЭН

Саага Петр Трофимов салайар «Куолас» диэн бурдугу үүннэринэн дьарыктанар бааһынай хаһаайыстыбата быйыл кү-һүн бэйэтин манжааһыгар 300 тонна бурдугу хо-муһан киллэрдэ. «Куолас-тар» эһирдиги сылга 80 тонна сэмэни ууруохта-ра. Онтон ордугун нэһи-лизк бааһынай хаһаайыс-тыбаларыгар атытыгар биэрнэхтэрэ. Игинэн дьө-һимнэни, эбиэни наады-һааччылар ыраппакка нэ-һиликтэрин иһиттэн бу-лунуохтара.

УМНАН ДА БАРДЫЛАР

Бахсыга бааһынай ха-һаайыстыбата баар. Баа-һынайдар госуларствога эгэрин, үүтэрин улуус-таагы эг-үүт комбинатын нөҕүө туттармактаахтар. Билигин, ханна барыты-гар курдук тэриктэлэр, хаһаайыстыбалар икки ар-дыларыгар үн-харчы суо-буттан төлөспөт буолуу иһиннэ-атадынан тутан оҕорон таһаарааччыларга олохторугар - дьабаһа-рыгар уустуктары үөскөтөн эрэр. Бахсылар сии он-нук балаһыаньыда киир-дилэр. Ошон иһиндэр ба-балара — үүтэрин, эг-тэрин тутар комбинат те-лөбүрдэрин кэмгэр оҕор-дор диэн. Оччоҕо эр-чэсэни сирдэх-уоттаах кыра нэһилик тыһаар кыахтаах. Бааһынайдар хас ыйдаагыта хамнас ыл-быттары уһун да бар-дылар.

П. СЫРОВАТСКАЯ
балэниэтэ.

Быйыл кыстыгы Урэх Күөрүгэ Николай Лаврен-тьевич Турантаев салайар «Бараада» бааһынай ха-һаайыстыбата сүүһүнэн тонна оту соҕотуопкалаан көрүстэ. Бу тэттик хаһа-айыстыба үлэни-хамнаһы иһайа-хото тутар үлэни-тэрдэх буолан тутууну да балачча ытта.

«Бараада» бааһынай хаһаайыстыбата быйыл госуларствога 11 тонна үүтү, 1,7 тонна эти ту-тарыада, итинтэн ордор этин-аһын тасна батарыа-да. Ол үрдүнэн сүөһү аһылыга дэлэйгэр ынах сүөһүнү хото иһтэргэ бы-лаанналар.

П. СЫРОВАТСКАЯ.

Хаартыскада, бааһынай хаһаайыстыбатын чилиэ-нэ, механизатор Михаил Пинигин бу күннэртэн са-ваһан Бабааҕаттан оту та-һымга турунуоҕа.

ИЙЭЛЭР КҮННЭРЭ

Чурапчы аһын сүһүөх оҕуолатын учууталлара «Туох кэрэ, үчүгэй — барыта ийэттэн» диэн деви-зтэх идиэлэни эрдэттэн былааннаан тэрийэн ыт-тылар. Оҕолор ийэлэригэр, эбэлэригэр анаан уру-һуйдаатылар, сочинсиналары суруйдулар, иһинлэр-гэ сэмэй бөлөхтэри оҕордулар. Истинг, иһирэх тыл-лаах-өстөөх хаһаайтары анаан таһаардылар, бук-леттары оҕордулар.

Алтыс корпуска кылаастарынан эбэлэри кытта көрсүһүүлэр, ийэлэргэ анаан дьаарбаһкалар тэри-лиһиллэр. Нэдиэлэни эбэлэргэ аналлаах «Дьөрө иһэһинэн» түмүктээтилэр. Манна олохторугар үтүс ыһаһаһы көрсүбүт, хоту оройуоннарга көһөрүл-лүү, араас сут-кураан дьыллар, сэрин ыардарын санныларымгар сүксүбүт кырдыаас эбэлэр муһунну-лар. Иһинлэргэ анаан эмизэ Матрена Васильевна «Эбэлэргэ» диэн саага айбыт ырыатын толорбутун диригиник долгуһан иһитилэр, истинник маһаһы-лар.

Эмизэ ити күн, урут ааттанарынан колхозтаах ыччат оҕуолатыгар, элбэх оҕолох ийэлэри бири-бир сданада ыгыран таһаартан истинник эбэр-дээтилэр, сэмэй бөлөхтэри туттардылар. Балэх ылбыттар ортолоругар Е. С. Пинигина, В. Т. Фа-инфо, О. Д. Дьячкова, Г. М. Попова, И. С. Петрова уо. д. а. бааллар. Мустубут ийэлэр оҕо-лорун уруһуйдарынан, кинилэргэ аналлаах кэ-сэинэригэр, хоһоонноруттан, ырыаларынан-тойук-тарынан дуоһуһан тардаһтылар.

Мария НЕУСТРОЕВА.

«ТУЙМААДА» ЯПОНИЯҒА БИЙРЭННЭ

Бу күннэргэ «Туймаада» ылар.

Бүтэһик концерт Токио-лана Иванова) коллектива Онгакунэ уонна Томо-Холл Япония хотугулуу-илин өр-профессиональный сценаты-тун алта куоратыгар, ол гар буолла. Саха сириттэн иһигэр Токио уонна Сап-сылдыар артистар концерт поро курдук бөдөн куорат-маннайгы чааһыгар саха тарга, оонньоон көрдөрдө. Ырыаларын толордулар. АХШ 100 доллара сыана-концерт иккис чааһа япон-лаах билиэттэх бары көп-тыһынан ырыалартан ту-цертар тобус-толору дьон-рар.

ноох саалаларга ытылын-

СИА.

Россия билигин политической карта

Ат үрдүгэр сылдыбыт ат өрөбөтүгэр түстэ

МОСКВА. (РИТА-СТА-ырытааччыта Людмила Александрога). Алтын-ны 3-4 күннэринээри со-бытиеларын кээһилэригэр ааспыт биер сыл Россия «политической картатын» биллэрдик уларытта.

Алтыннытаагы со-бытиелар иһиндэригэр Рос-сия политической кылаа-һын үс чааска түгэтиэххэ сөп этэ: демократтар (кырдыга, радикал-де-мократтар), кининэр уон-на «кыйылыһы-борон-нор» (биер блокка хол-боспут хыһаастар уонна национал-патриоттар). Де-мократтар сүрүн күүстэ-ринэн «Демократическая Россия» диэн хамсааһын этэ, муһура суох хайды-һылартан уонна бэйэ-бэй-эни ытта иһсэһинэр-тэн ол хамсааһын халба-га суох малтөөн иһиттэ. Тоһо даһаны үгүстэр Пре-зидент партиятын тэрийэр наадатын туһуһан этэллэ-рин үрдүнэн. Президент уонна иһин хамсааһында киир-дилэр. Ошон иһиндэр ба-балара — үүтэрин, эг-тэрин тутар комбинат те-лөбүрдэрин кэмгэр оҕор-дор диэн. Оччоҕо эр-чэсэни сирдэх-уоттаах кыра нэһилик тыһаар кыахтаах. Бааһынайдар хас ыйдаагыта хамнас ыл-быттары уһун да бар-дылар.

Ааспыт сыл устатыгар Президент диэн буолар күүстэр сатаан структура-ланналар. Бастаан «Де-мократическая Россия» хамсааһыныга ологураа «Президент дьонун бүтүн-нүүтүн» бэйэтигэр ылым-мыт «Россия талаан ылым-та» диэн хамсааһын тэ-риллибэтэ, ол эрэри

Президент дьонунэн пар-тиятын буолбата. Хам-сааһын быыбардарга ыт-тыһы ылбыта уонна кэ-тэһилибитин курдук си-тиниллээһинтэ да буол-лар, парламентка саамай улахан фракцияны үөс-көппүтэ.

Ол кээһинтэн Егор Гай-дар салайар бөлөҕө «Рос-сия демократическая та-лаан ылымта» диэн тус бэйэтин партиятын тэри-митэ, ол партия уһа ра-дикальнай хайыскалаах ордук улахан сабыдыал-лаах политической күүс-тэртэн биердэһэринэн буолар кыахтаах. Ити партия национальнай ха-йыскалаах Россия бөдөн капиталын партияһына буолуоҕа диэн балачча ордоллохтун этнэххэ сөп. Тийгэһэр, Лев Пономарев, Глеб Якушин, Марина Са-лье баһылыктаах «Демок-ратическая Россия» ордон хаалбыт сорбото бэйэтин партиятын тэрийэргэ бы-лаарыммыта. Ол партия бэйэтигэр саамай айэл-лимтэһэ суох демократ-тары ылар буолуо, ол тыһан баран улахан сабы-дыһыһы саарбах.

Алтыннытаагы со-бы-

тиелар иһиндэригэр цен-трической блок улахан эрэмминэн үөскэтэрэ уон-на, арааһа, былаастар уун-утары турсууларыт-тан улаханым эмсэһэлэ-тэ, ону парламент ахсын-нытаагы быыбардара көрдөрбүттэрэ. Көпүл Россия народной партия-тын (Руцкой партията) Аркадий Вольский сала-йар промышлениктар уон-на предпринимателлэр Россиятаагы союзтары, «Саһагытты» диэн Бүтүн Россиятаагы союһу уонна быстах кэмгэ Николай Травнин салайааччылаах Россия демократическая партиятын түмүт «Гран-данский союз» диэн блок ааспыт сыл сайыһыгар дойдута ордук улахан са-быдыаллаах уонна кээһи-лээх күүстэртэн биердэ-һэрин курдуга.

Ол эрэри Гранданский союз Думада бэйэтин на-мидаттары киллэрэр ту-һугар быыбардарга нуо-лас бээс бырыһыанын ыһаһан ытбатада. Арка-дий Вольский политичес-кай сценаттан тахсыбы-тын кээһиэ, Руцкой пар-тията аатын эрэ уларыт-пыт эрэ буолбатах, ону

аһаһан хайдыста, оттон Россия Демократическая партията тоһо даһаны Думада бэйэтин наамидат-тары киллэрбитин иһин, позициятын күннэһэ сүтэ-рөн иһэр. Россията уун-утары турсуу центристэр чуластаагы кэмгэ ханнык да кээһиллэрин суох оҕордо. Центризм суох буолла.

«Кыйылыһы-борон-нор» лаадырдар арааһа, ааспыт сылга ордук ула-ханнык уларыйда. Алек-сандр Руцкой курдук ле-дердэри уонна биер сыл анараа өртүгэр Президент ыйааһынан үлэтэ тохтотул-лубут Россия компартия-тын курдук тэриктэлэри алтынны 3-4 күннэригэр со-бытиелар олох суох оҕо-руохтары сөл курдуга. Ол эрэри оппозиционной тэ-риктэлэртэн национальнай быһаһыны фрона эрэ суох буолла, фронт бэйэтин кэ-мигэр былаастарга ураты кутталы үөскэтэрэ, ол ты-һан баран Октябрь кээһи-тэн кыйаһан өрүттүбэтэ.

Геннадий Зюганов баһы-лыктаах РФ компартиятын политическай опыты муһ-туһуһан этэр буолаахха, кэ-һиһэ хыһаһаһылар-тын оонньоутун ыһтар, дааһар националистическай

хабааттылар илэ-бодо ба-һыһаһаллар. Партия аңыһа-ра маддытын үүнэ турал-лар. Оонноһор сонуннары иһэһин тарбаһтар ередство-ларга РФ КП бөрөстөһи-тэллэрэ. Правительство иһрэр кээһиллээхтэрэ улам чаастатык дьүүлээһиллэр буолла. Билигин, күүстэр быйылгы балаһыаньыла-рын схематическайдык сы-наһаатахха, политическай туһуллуга икки лааһыр — демократтар уонна оппози-ция баһыһаһаллар диэн этнэх-хэ сөп. Иһитэн балачча баһыһаһаһаллар. Демократ-тар ортолоругар билигин-тэ, арааһа, Егор Гайдар партията ордук улахан кыахтаах. Ол эрэри Гри-горий Явлинский личнаа эмизэ балачча кээһиллээх курдук, киннэхэ билигин-тэ парламент фракцията эрэ баар.

Иһинник кыйылыһы бы-һыһа-майгыта оппозицион-най лааһырга эмизэ баар. «Россия туһугар сөбүлүү» диэн партия төрөөт даһаны элбүккэ дьылы. Александр Руцкой, Лефортоваттан мүлчү көтөн таһсаат да, «Деринава» диэн «Соци-патриотическая» хамсааһы-ны түмүүһүн дьарыктаа-мыта. Иһин этэринэн, ол хамсааһыныга хайыһыһа 600 тыһ кийи суруйтар-быт. Геннадий Зюганов

Улуу Кыайы 50 сылын көрсө

КЭРИЭС ҮЙЭТИТИЛЛЭР

Уодаһынаах өстөөгү утары сэрингэ кыраамай Чакыр нэһилиэгиттэн 102 күөгэйэр күннэргэр сылдьар уолаттарбыт кыттыбыттар. Кинилэртэн 42-лэре кыргыһы төдөөгүгэр эдэр олохторун толук уурбуттара. Уот холорун өртөтүтүн тыһынаах өрдөн, арай-муну өгөрдөрүнэн талан сорохтор ахтыллынаах төрөөбүт төрүт түөлбөлөрүн булбуттара. Сорохтор бааһыран үүтүрэн, нибалыт буолан өргиллибиттэрэ.

Билигин Чакыртан төрүттээх 11 эрэ сэрин ветерана баар, ол иһиттэн нэһилиэгинэ сэттиһэхтэр. Улуу Кыайы 50 сыллаах юбилейи көрсө нэһилиэк дьаһалтата (А. М. Кириллин), кырдыаастар сөбүстэрэ (В. Г. Титов) үгүс үлэни ытталлар. Урукку Яковлев аатынан колхоз киинигэр Улахан Эбэсэ 1947 сыллаахха тутулубут мас пааматыннык күөл арытыгар хаалан, ууга ылларан суулааһы турарын сэрин ветерана А. И. Адамов, үлэ ветерана П. П. Митин, Е. В. Саввин, педагогическай үлэ ветерана, хоту көһөрүллүү кыттылааҕа В. Г. Титов нөтүрүн, маһын тыһынан көһөрөн үрдүн сиргэ иккис тээн тулсаран туттулар. Кинилэр билигин үл-харты көстүбэттэн, кырыысчытын умуоттаан ону биһир кэлтэһэй көппүккүтэ суох босхо туттулар. Билигин оһоно дьон-сэргэ төдүүрүлэр буолла, үүнэр нөлүөнэ мачааһа биһир үтүөккүтэ нээх өйдөбүннүк быһытынан дьылдэйэр.

Биһир дойдутаахпыт, Дьоккуускайга олорор ба-

йаһит уолбут худоһун-нук Алексей Васильевич Михайлов Кыайы 50 сылыгар анаан тимир-бетон пааматынныгы бэйэтин бырайыагынан өгөрө сылдьар. Саха балаһыаньы барельефын ортотугар, кыртыс сэргэтэ хоройон турар, кини моһоньоһунун үрдүгэр «50 сыл», оттон сэргэ икки өртүгэр балаһан барельефын үөһэ эркинигэр «1941—1945 сс.» дьээн быһа онуулан суруллубут. Итидэр аһымдарыгар, балаһан эркинигэр, 102 буйуун ааттара суолдара толору суруллуохтаах.

Саамай көрөхсө биллээгэ бу сага өйдөбүннүк суруйааччы Эридик Эристин, бандыттар идиинэригэр олбут кини быраата Кыра Хабырымс көмүллэн сытар көмүс уңуохтары үрдүгэр турар мэнэ-таастарын. 1921—1922 сс. гражданскай сэрингэ Эридик Эристин ийэтин, бырааттарын, доһотторун—Аммада киллэрэн итан, Чурапчыга киллэрэн бааһынан өлөртөөбүт күндү дьоннорун кэриэс-тэригэр аһаммыт (ону эмиэ А. В. Михайлов 1987 сыллаахха тулпута) өйдөбүннүк — пааматынныгы кытта сэргэстэһэ түһэриллибитэ буолла. Онон Толоон бөһүөлэтин дьогдолоор саалыгар, айан аартыгына олох ыксагыгар кэллэһэ, аһыт олохпуну көрөһүлүн комплекс-пааматыннык үүнэн табыста.

Ити, ытык комплекс Чакыр орто оскуодатын үөрэнээччилэрэ көрөһө-хараһаллар.

В. Саввин түһэригэр, Николай Филиппов.

Алтынны 11—13 күннэргэр Дьоккуускайга сыана үөскээһини хонтуруолун салаатыгар үлэһири специалистар республикатаагы семинардара буолла. Оһоно Минфин, Госкомэкономика, государство бааһына-дуолун дьаһайар фонд, Госкомприватизация, но-

Сыана үөскээһини хонтуруоллааһын

дуоһу инспекциятын оһонона политикаан государствонай туһаайыкларын, сыананы декларациялааһын уонна регистрациялааһын бэрээдэтин, араас салааларга сыана үөскээһини

методикатын дьүүллэстилэр. Кинилэр сыананы хонтуруоллааһына сыһыан кэлэр өртүгэр практика туттулуохтаах уонсай концессиятын өгөрдүлэр.

СИА.

Саха Республиката, БАМ тутууларыгар 10 территориянай — производственнай комплексы үөскээһини көрүлүбүтэ Билигин оттон Саха сирин Сохуруу өртүгээһи комплексе эрэ ордон хаалла.

Магистраль сылта уонтан тахса мөдүгүн тонна Саха сирин таас чоһун таһар, ол таһаас сүрүн төрүтүнэн буолар. Нерюнгри — чоһчуттар куораттара үүнэр, аһыт сылта иһинээһи сыллааһар 10 бырыһыанынан элбэх олорор дьон-уот тутулуна. Манна норуот туттар таһаардарын өгөрүү улаатар.

Хаартыскаҕа: электромонтажник Любовь Белозерова пылесостары хомулар.

В. Саввин түһэригэр, (РИТА—ССТА).

Чурапчытаагы народнай театр 25 сааһын көрсө

Биһир чабылхай тэрийээччи

Колхоз баһыныһыта Александра Семеновна уонна тимирин уула Иван Яковлевич Кандинскийдар Ванскара 1960 сыллаахха Дьоккуускайдаагы музыкальнай училищени бүтэрэн, хор артиһа буолбута. Иккиттэн кордоох-нардаах, айар дьовурдаах эдэркээн уол оттон А. В. Луначарскай аатынан Москвадаагы театральнай институтка үөрэнэ барбыта. Институту 1965 сыллаахха ситиһилээхтэн бүтэрэн режиссер идэтин ылбыта. Дойдугар дьон-сэргэтэ ытыс үрдүгэр түһэрин көрсүбүттэрэ, оһыттаах аһа таһаарыстар эдэр специалистка иһини айар үлэһитэр суолу иһи тобулунарыгар көмөлөспүттэрэ.

Элбэхтэн аһыах холобур, П. А. Ойуунускай төрөөбүтэ 70 сыла туолуутугар Саха Государственнай музыкальнай драматическай театрыгар П. Ойуунускай «Кыһыл ойуун» ССРС народнай артиһа Д. Ф. Ходулов туруорбута. Онон Москвадаагы театральнай институт студена И. Кандинская ассистент-режиссер быһытынан кыттыыны ылбыта. Оруолларга РСФСР үтүөлээх, Саха АССР народнай артистара А. Петров, М. Слепцов, В. Саввин, Саха АССР үтүөлээх артистара С. Федотов, А. Ефремов, Л. Мемордянов, о. д. а. биллиллээх артистар оһоньобууттара. Аны Москвадаагы театральнай институт дипломант-студена И. Кандинская «Ньургун уонна Лоокуут» лирическэй номох-операны П. А. Ойуунускай аатынан Саха государственнай музыкальнай — драматическай театрыгар туруорбута. Олорго театр кылаабынай режиссера Ф. Ф. Потопов, Д. Ф. Ходулов үүнэр-сайдар кыахтаах специалистка элбэхтик көмөлөспүттэрэ.

Москвадаагы театральнай институту бүтэрэн баран И. И. Кандинская 1965—1968 сс. Саха музыкальнай — драматическай театрыгар режиссердаабыта, ити кэиниттэн Амма оройуонун народнай театрыгар үлэлээбитэ. Кини биһиги оройуонмутугар 1969 сыллаахха П. М. Решетников аатынан народнай театрга режиссерунаан аһаан кэлбитэ. Иван Иванович Саха искусствота үрдүн өрөгөйдөөрүн, культурата чалгыһа сайдарын туһугар күүһүн

уодун, оһуу-санаатын хараһытаабыкка үлэлээн барбыта. Кини ити «Ньургун уонна Лоокуут» операта, Д. Ф. Ходулов кытта биһиргэ таһаарыт «Кыһыл ойуун» драмата, А. И. Егорованы кытта өгөрдүт У. Гаджибеков «Аршин-Мал-Алан» музыкальнай комедията, о. д. а. үлэлэрэ Саха музыкальнай искусствотын историятыгар үйэ-саас туһары иһирбиттэрэ. Аһаада, Чурапчыга, Дирингэ норуот драматическай театры төрүттээн сүһүөхтэринэр туруорда.

Тыа сирин культуратын чабылхай тэрийээччи И. И. Кандинская 1973 сыллаахха райсовет исполкомун культурата отделын сөбүдэһсэһинэн оро таһаарыттар. Ити көмтөн үгүс сага хардылары республикада бастаһынан көбүлээччинэн буолбута. Ол курдук, суруйааччы Эридик Эристин төрөөбүт нэһилиэгэр Чакырга Литературнай мемориальнай музейи, оройуон киинигэр методическай информациялыр киини, прикладной искусство маастардарын народнай студиятын аһааран, бүтүн республика культуратын үлэһиттэрин иһин сөбүдэһиллэрин ылбыта. Кини — чабылхай тэрийээччин аһаан, идэтийбит уонна норуот искусствотын дьогдого-сэргэһэ утумнаахтык тиздээччи. Ол иһин «Бочуот знага» орденнаан наһараадаламмыта. Уостубат эркиннээх үлэһит культура уонна искусство сайдыыларын малды ырытар, нэһилиэгэ иһин араагыгар пропагандалыыр, кинилэр үлэһиттэрин туһунаа республика, оройуон хаһыатынан, радионаан иһини көппүт. Үлэһиттэр эппиитинээһинэн, культурата уонна искусствота бэриннээһинэн, кини быһытынан үтүө майгытынан-сигидитинэн үлэлээбит сирдэрин аһын дьон-сэргэ маһталын ылбыта уонна ылар даһаны.

Кини культура эйгэтигэр үлэлээбит сылларыгар кадрдары аттаран туруорууга, кинилэри үөрэттэрингэ, идэлэрин үрдэти-нэллэрингэр элбэхтик сүүр-бүтэ-көппүтэ, туруорсубута. Ону билигин Улуусна бастыҥ специалистар бааллара толору көрөһ-

ни методикатын дьүүллэстилэр. Кинилэр сыананы хонтуруоллааһына сыһыан кэлэр өртүгэр практика туттулуохтаах уонсай концессиятын өгөрдүлэр.

СИА.

Оттон П. М. Решетников аатынан Чурапчытаагы народнай театр республикада биһир бастыҥ үлэлээһинэн биллэр. Кини бу коллективна ситиһиллээхтик туруортаабыт Суорун Омоллоон «Толон Ньуккуус», Николай Нестеров «Тизтэйбит», Иван Гоголев «Назара суох» комедияларын, Николай Гудлев «Ньургун уонна салдаат», Михаил Попов «Күлүк сырдыкка сүтэр» пьесаларын театры сөбүлээччилэр билигин даһаны умнубаттар. Дирингэ народнай театра бастаан аһыллытыгар оччотоогу драматическай куруһуон коллективнаагыр «Кэриэс туһун» туруорбута сүрүн төһүүнэн буолбута. Аны Дирингэ музыкальнай оһуола аһыллытыгар уонна кини кадрдарын сүүмэрдээһингэ быһааччы кыттыыны ылбытын олохтоохтор умнубаттар.

Мэҥэ-Хаҥалас Доллуттан төрүттээх Иван Иванович Кандинская биһиги улууспутугар партиянай үлэлэргэ эмээ сылдыһыта, онон оройуон үлэ-хамнаһа ситиһиллэригэр бэйэтин кылаатын иһлэһибитэ. Хас да төгүллээн партия райкомун чилиэнинэн быһбардаммыта, народнай депутаттар оройуоннаагы Сөбүдэһтэрин депутатынаа хаста да талыллыбыта, онон оччотоогу салалтаны кытта элбэх общественнай үлэлэри тэһгэ төдөрсүбүтэ, партиянай комиссия чилиэһэ, председател, народнай хонтуруол комитетин чилиэһэ, партком секретара, араас үтүс комиссиялар чилиэһинэр, народнай депутат быһытынан элбэх өртүтэх үлэни быһыһыта.

Төһө даһаны төрөөбүт түөлбөтигэр үлэлээбүтэ, таллаһына, тэрээһини көрдөрбөтөһүн иһин төрөөбүт оройуонун республика, Культурада министествоһун салааһа чыллара, ити салаада үлэһит дьэһэллэрэ Саха Республикатын культуратын уонна искусствотын сайыннарыта киллэһибит кылааттарын үрдүктүк сыаналыһаллар.

С. АЛЕКСЕЕВ,
журналист.

Редакция почтатыттан

СӨПТӨӨБҮН КӨРҮӨХХЭ

Сир боппуруоһа былыр-гыттан болломтону эрэйэрин, ардыгар, улахан айдаһыта да тиздэрин биллэбит. Билигин сир дууһа быһытынан түгэтиллэр буолла. Онон ити боппуруоска олус сэрэхтээхтик, болломтолоохтук сыһыаннаһаахха наада. Былыр сир түгэтир комиссия чилиэһинэн нэһилиэгинэ уонсай муньааһынан талаллара. Ол сөптөөх этэ. Билигин итинник комиссияларга дьон кыһалдытын таба өйдүүр, сыаналыыр дьону сүүмэрдээххэ. Сорохтор ити наадалыбат. Үгүстэр хом санаадаах, ис-хос тыллаах-өстөөх буолаллар.

Холобур, Холтоҕо нэһилиэгэр урут колхозтары бодонсүтүү сааһа элбэх ыал көһөн кэлэн олохсуйбута. Аны калли ыһыллан хаалдыбыт. Ити-түмүгэр Диринг бөһүөлэгэр кини аһааһа олус элбээн хаалла. Олор истэригэр Хадаартан, Хайахыттан, Ча-

кыртан кэлэн олохсуйбуттар бааллар. Кинилэр тутууларын көһөрөр ылахтаа суох буоллаһына, өттүр сир төрөөбүт нэһилиэгэригэр ыллынар уонна уһаайбаларыгар олордунар эбээт. Оттон Холтоҕо нэһилиэгин сирэ уота олус ыһаарас, ол түмүгэр дууһаа биһирдир эрэ гектары түгэтиэн олоһобут, оттон кини сирдээх нэһилиэгэр — иһилин гектары. Холобур, итин таба сыаналааннар Роман Романович, Василь Романович, Ивановтар, Михаил Максимович Монастырева, бэйэлэрин баһа өртүлэринэн Хайах-сыһа көһөн тураллар.

Сорохтор сир аһылыр сөптөөбүн курдук атээччилэр. Ити олох сыһа. Арай былыр сүһүтэр кыыс халымытар сир биэрэллэрин өйдүүбүт. Колхозтары, совхозтары, бөһүөлэктэри олус бодонсүтүү сылларыгар оскуоданы, юни сир батас-

тахпыт аһааһынар, сорох сирдэргэ дьон-сэргэ олус тодоруубута, олохсуйбута, билигин охсуулаах буолан тарыста. Бу боппуруоһу улуус үрдүнэн үчүтэйдик үөрэтэн, сөптөөх быһаарыны ылмаахха баар этэ дии саһыммыт. Холобур, улуус үрдүнэн сир тэһиэн түгэтир тодо табыллыбыта? Оччого кини сирдээх-уоттаах нэһилиэгэр сирдэрин хаттаан түгэтиһинэр эбээт. Оччогуна хом-хоһу тахсыа суоба этэ.

Холтоҕо нэһилиэгин урукку олохтоохторо куораттан улуус кииниттэн кэллэллэр, оттуур сир аһааһылар. Онон аһын сирдэртэн кэлэн олохсуйбуттар, суобас да быһытынан, төрөөбүт нэһилиэгэригэр сир ылаалара тодо табыллыбиты?

Николай ЭВЕРСТОВ,
Трофим
СОКОЛЬНИКОВ.

Холтоҕо нэһилиэгин
кырдыаастара.

Эбэрдэлиибит!

Күндү ийэбитин, эбэбитин МАКАРОВА Александра Илюкентьевна 65-с саасынан эбэрдэлиибит. Баарабыт кырдырга, малдырга барыммына, куруутун чэгиз-чэбди сылдыгар.

Уолаттарыг, кыргыттарыг, кийинттериг, күүтүгүг, сизинериг.

х х х

Күлү көрдөрбүт күн-күбү ийэбитин Сылап нани-лигин олохтоошун ДЬЯЧКОВСКАЯ Пасковья Михайловна Ийэлэр күнээринэн итинтик, истинтик эбэрдэлиибит. Тебө да 71-с хааргар үктэннэргин, сэт-тэ оёну төрөтөн, итин; улаатыннан уон үс сизин бүөбүлдээн, бүтүктү күнээни түбүктүтүн тэтигэ үл-дэстэ, ырыгдарытын чэчэтигэ олохторун ийин барба махтабытын тэрдэбит. Күндү ийэбитигэр, эйбэс эбэбитигэр ыстаал курдук доруобуяны, уһун дьоллоох олоху баарабыт.

Махтаах олохторун; Чурапчытан, Мырылаттан Дятковскайдар, Поповтар уонна бары сизинериг.

х х х

Күндү кийиниитин, сагасытын Саргылаана Михайловна МАКАРОВАНЫ «Россия нуруотун үрөдү-ринтин туйгуна» уонна «Сыл бастын учуутала» аат-тары ылбылсынан эбэрдэлиибит. Айымнылаах үлэ-дэр үрдүк ситиһиннэри, чэтигэ доруобуяны, дьолу-соругу баарабыт.

Макаровтар, Макаровалар, Толстоуховтар, Кайда-ловтар, Амнатан Гурьевтар.

Бэйэбэ барыс — дачниктарга үөрүү

Новгородский уобалас. Уруккута куорат олохтоош пенсионерка Клавдия Ивановна Евдокимова даачада козаны итинни саалаабыта. Билигин 13 козалаах, 3 барааннаах, Клавдия Ивановна өссө да элбэри тутуон оту бэлэмнээһини ырыгдар, оттон оту атылааһыгар сымата тойук. Козалар хаһаайка-ларыгар 5 бырымнан сылаах үстүү киһиэ үүтү биэрэллэр. Оттон ол пен-сияда улахан эбиллэ, дачаахтарга оту атылаа-һыны — улахан үөрүү.

Хаартыска: хаһаайка сүөһүлэригэр туох эмэ күндүлүүрдээх буолааччы.

РИТА — ССТА.

УЛЭБЭ БЫҔАРАБЫТ

Чурапчытаагы кыры-лыыр заводка суһаллык кырылгылааччылар наада-лар. Үлэ төлөбүр — олорон таһаарыстыһан.

Администрация.

САНААПКА ЫЛАБЫТ:

— Сымнаада мисбэлгэ, кинираллар, комул-лар диван «Малютка» иһин иһирээһинэ, — утуулар кинираллар (испальнай) — төбөтүгэр таһас утардаах иһин мисбэлгэ орон, сирин-хэлээх остуол уонна олоһос, үс ааннаах, үөһэ ортугэр антресоллаах ыскаап, — туухуна гарнитур — үс ийанар ыскаап, биһир иһит суулардаах остуол, биһир хаһаайка-тыбаннай остуол, биһир аһыыр остуол, түөрт олоһос, — стена — түөрт сенидаах, — Сымнаада намыһах. Тэһээн аралан биэрэбит. Ийадыааччылар киһиэ 7 маас кэһинитан 21-480 №-дээх телефонунан эбэтэр Чурапчы сал., Ярославскай уул., 8, 10 кв. билсигин.

Государственной нолуок инспекцията быһаарар, өйдөтөр

Биирдиилээн дьоннор баайдарыгар-дуолларыгар түһэриллэр нолуоктар

1991 сүл ахсынньы 9 күнүгэр бу нолуоктарга сыһыаннаах Россияй Федерация Союуна ылы-лыбыта, ол нөһүө сыла-гар ахсынньы 22 күнүгэр онно уларытылар уонна эбэллэр киллэриллибиттэ-рэ. РФ сиригэр-уотугар нолуок биһир көрүгүн бэ-йэлэрэ бас билэр дьы-лээх, квартиралар, дал-чалаах, гаражтар, о. д. а. тутуулардаах, нолуок атын көрүгүн суол фон-даларын туһунан РФ Со-юуонунан быһаарыллыбыт бэрэдэһин уонна кээм-ийнэн легковой уонна ча-һаас таһар автомобил-лардаах, трактордардаах,

мотоцикллардаах, мото-роллердаах, о. д. а. бэйэ-лэрэ хаһаар массынна-лардаах, пневмохоттаах механизмдардаах РФ уон-на омук дойдуларын граж-даннара уонна гражданст-вота суох дьоннор бары төлүүлэр. Гражданнар баайдары-гар-дуолларыгар түһэрил-лэр нолуогу нолуоктанар объекттар баар сирдэри-нээри нолуок органа ааһан таһаарар. Маныаха нолуок инспектордара тө-лөбүр поручениетын су-руйан төлөөччүгэ тутта-

рыахтаахтар. Тутуулар, дьыа-уот мисбэлгэ, транспорт средствата ре-гистрацияланар сиригэр суох буоллахтарына но-луогу төлөөһүгүгэ төлө-бүр биллэринтэ, бу нолуо-гу төлөөһүн аадыллан иһэр олохтоох дьаһалта-тын бюджетнай счегун айан туран, граждинн олорор сиринэн киннэхэ ымыллар. Хас да киһи ирээтэ-һэн уолсай бас билэр ту-тууларын, дьыа-уот иһин баайга-дуолга түһэриллэр нолуок, кинилэр ити ту-

тууга, дьыа-уот ирээтэ ылааларыттан көрөн, хас биһирдиилэртэн ымыл-лар. Хас да киһи халбоһон бас биллэринтэ сылдыр транспорт средствотын нолуогун оту регистра-циялаппыт киһи төлүүр. Тутуу, дьыа-уот, тран-спорт средстволарын иһин нолуок иһилэр туһаныл-лалларыттан — туһаныллы-баттарыттан тутулуга суох төлөнөр. Биһирдиилээн дьоннор бас биллэринтэ баар баайга-дуолга нолуоктары

төлөөһүгүгэ граждиннар сорох категорияларыгар чэпчэтиилэр көрүлүнү-лэр. Чэпчэтиилэргэ сы-һыаннаах уонна станса-лар, баайга-дуолга нолуок кээмэйи ааһан таһаары-бэрэдэһин туһунан му-наарар боппуруостарыгар сийилин эппити олорор сирдэринээри нолуок ор-ганаарыттан ылаахтарын сөп.

П. КОНДРАТЬЕВА, СР Госналогинспек-циятын баайга-дуолга нолуоктары олохтоо-һуга уонна госпош-линада секторын са-лайааччытын э. т.

Подходной нолуокка чэпчэтиилэр

Дьоннор «Биһирдиилээн дьоннору нолуоктааһын со-рох боппуруостарын сүрү-нээһини туһунан» Россия-скай Федерация Президе-нин 1993 сүл ахсынньы 11 күнүгэрэ Ыйааһын туһу-нан келсирбитигэр үтүс-түн көрдөһөллөр. Ити до-кумуон быһылытынан, саҥа тутууга эбэтэр олорор дьы-ни, квартираны, даачаны, сад дьыһит атылааһыга тутуулаах буоллахтарына, үлэ төлөбүрүн ыйдааһы алын кээмэйи 500 түгүл ылбыт саҥа суумалар по-доходной нолуок састаабы-гар киллэриллибиттэр. Ити сыалга биһирдиилээн дьон-нор баннартан, о. д. а. кре-дитнай төрииталэртан ыл-быт кредиттары төлөөһүг-

иэ туһуламмыт суумалар (олору туһаныы иһин бы-рыһыаннартан ураты) эмиз киллэриллибиттэр. Бу чэпчэтиннэн, туһа-нарга манньык усулуобуй-лар тутуулулаахтаахтар; — чэпчэтин тутуу эбэтэр тутууну атылааһын объек-тарыттан биһирдэстэригэр эрэ бэриллэр; — чэпчэтин биһирдиилээн дьонунан көрөн, граждинн бэйэтэ дьыа туттар эбэтэр тутууну атылааһын, итинн тэнэ граждиннар олорор дьыалары, даачалары тутар, олох-дьаһах итиннэ ити-иннэхэ маарыһыыр атын даһаны кооперативтарга усунуоһу киллэрэр буолла-хтарына бэриллэр. — чэпчэтин бу тутууга

кредит ылыллыбыт эбэтэр тутуу атылааһын-лыбыт сылыттан саалаан (ыйыттан тутулуга суох) үс календарнай сүл уста-тыгар бэриллэр; — граждинн тутуулаах-нан буоларын биһирдэстэ-тэх; — тутууга уонна аты-лааһыга сыһыаннаах бары ороскуоттар докумуоннар куопууларынан биһирэ-тиллиэхтээхтэр; — чэпчэтин үлэлиир си-ринэн граждинн нолуок органыгар биһирбит суруту-нан (сайабыллыаһынан) бэриллэр. Саҥа тутууга аһаар кредити төлөөһүгүгэ граж-

динн ороскуоттара отчуот-туур сүл иһигэр үлэ ыдаа-һы алын төлөбүрүн кээм-ийи 500 түгүтүр сууманы аһара барбыт буоллаха-рына, аһара барбыт суума кэлэр сылга аахсана та-һаарылыбат. Чэпчэтиннэри мьарга предприятие бухгалтерия-тыттан ааһан эрэр сүл тү-мүктэннэр эбэтэр олохтоох нолуок инспекциятыттан үүһэр сүл муус устар 1 күнүгэр дьыри ыйыталаһар наада. Г. КУДРЯШОВА, СР Госналогинспек-циятын биһирдиилээн дьону нолуоктуур отделын начальнигы.

СҮТҮКҮТЭР

Маһаас, хараһын тулата ачык курдук хараһаах, көхсүнэн үс туруору су-рааһын курдук маһаннар-даах, күрүһүнүгү хара дьы-һүннээх тыһы тигэһини көрбүт эбэтэр баар сирин билэр киһи Чурапчы са-лайыһыгар Ойуунускай уул. 2-гэр В. М. Неуст-роенка биллэрэргитигэр көрдөһөбүт. Дьыһэтэни те-лефон 21-189.

х х х

Быллыт сайын төрөбүт кыра муостаах, уһун си-рөйдөөх, маһаа, иһинн дьыни биллэр-биллэбэт сирэй дьыһүннээх тыһа-һас (үс саастаах) сүтэ, Ким көрбүт, ханна сыл-дырын билэр Чурапчы сал., Кольцевая уул. 9 №-гэр эбэтэр 21-608 те-лефонга биллэрэргитигэр көрдөһөбүт.

Таһынар оёбүт, убайбыт

БАРАШКОВ Сергей Петрович

соһумардык оёбүтүн, дьиринни курутууһан ту-ран, бары доһотторугар таһаарыстарыгар биллэ-рэбит. Ийэтэ, аҕата, балтыла-ра, быраата, аймахтара

Барашков Сергей Пет-рович оёбүтүнэн дьирин курутууһанын тигэрдэ-лэр.

— аҕатыгар бэйэлэринн бырааттарыгар Петр Дмитриевич уонна ийэ-тигэр бэйэлэринн ки-йинтэригэр Анаиса Фи-липповна Барашковтар-га Чурапчытан Мотя, Анна, Егор Местников-тар;

— ийэтигэр Кытаанах ветучастогын ветфельд-шеригэр Барашкова Анаиса Филипповна Чурапчытаагы ветстан-ция уонна лаборатория коллективтара.

Күндү көргөннм, эдьийин, ийэбит, эбэбит үлэ ветерана Одьулуун олохтоош

МАТВЕЕВА Елена Кузьминична

эмизтэ ылаһан оёбүтүн, дьиринни куруту-уһан туран, бары аймахтарбытыгар, бокуон-һук дьыһалэригэр, билэр дьонугар иһитинна-рабит.

Көргөнэ, балта, оҕолоро, кийинтэрэ, күүтөт уонна сизинэра.

Матвеева Елена Кузьминична оёбүтүнэн ди-рин курутууһанын тигэрдэлэр.

— дьыа көргөттөригэр, дьыһалэригэр, таһа-арыстарыгар бокуонһук бырааттара, балыста-ра Косиантиньевтар, Павловтар, Вараксанов-тар, Майсиковтар;

— көргөннэр Матвеев Христофор Христо-форовича, оҕолоругар, аймахтарыгар Одьу-луун иһилиннэн дьаһалтата, бааһынай хаһа-йыстыбаларын ассоциацията, иһилиннэн кыр-дыһастарын сибэтэ.

Редакторы солбуулааты Н. С. ОКОЕВОВ.

НАШ АДРЕС: 678700, с. Чурапчы, ул. Карла Маркса, 26 «а». ТЕЛЕФОНЫ: редактор — 21-322, отделы — 21-265, общий — 21-505.

Учредители (соучредители) газеты — Редакция, Администрация улуса, Национальная издательско-полиграфическая компания «Сахалинграфиздат». Газета издается на якутском языке, выходит по вторникам, четвергам и субботам. Индекс газеты: 54907. Объем — 1 усл. п. лист. на 4-х страницах.

Зарегистрирована Саха (Якутской) региональной инспекцией по защите свободы печати и массо-вой информации.